

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko

XXX Zgromadzenia Ogólnego Związku Powiatów Polskich w sprawie zapewnienia odpowiedniego poziomu dochodów powiatów i miast na prawach powiatu

Karpacz, 13 marca 2024 roku

Nie może być mowy o pełnej samodzielności samorządu terytorialnego bez zapewnienia mu ze strony Państwa systemu finansowania gwarantującego stabilny i adekwatny poziom dochodów. Struktura dochodów powiatów przyjęta na początku tego wieku stanowiła bardzo słaby fundament dla działań tego poziomu samorządu; fundament, który zaczął się kruszyć wraz ze zmianami wprowadzonymi m.in. w ramach Polskiego Ładu. W ocenie wielu samorządowców doprowadziło to do uzależnienia od nieprzewidywalnych transferów z budżetu państwa – czy to ogólnych dokonywanych w drugiej połowie roku w celu ustabilizowania sytuacji budżetowej, czy to celowych na różne inwestycje. Z tego względu Zgromadzenie Ogólne ZPP popiera postulaty zmian legislacyjnych w tym zakresie przedstawione przez Zarząd Związku na początku obecnej kadencji Parlamentu. Zgromadzeni apelują do Władz Państwowych o jak najszybsze przyjęcie rozwiązań, które systemowo zrównoważą budżety powiatów i miast na prawach powiatów. Zmiany muszą objąć wszystkie trzy kategorie dochodów.

W zakresie dochodów własnych niezbędne jest:

- Wprowadzenie rozwiązań rekompensujących zarówno już dokonaną, jak i zapowiadaną obniżkę wydajności podatku dochodowego od osób fizycznych jako źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego.
- Zapewnienie udziału jednostkom samorządu terytorialnego, w tym powiatom, w zryczałtowanym podatku dochodowym. Zmiany wprowadzone Polskim Ładem spowodowały bowiem, że podatnicy częściej decydowali się na tę formę opodatkowania, co z kolei przełożyło się na rosnący ubytek dochodów w części pochodzącej z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Już w poprzedniej kadencji Senat RP wystąpił z inicjatywą ustawodawczą w tym zakresie, jednakże nie spotkała się ona z pozytywnym przyjęciem przez ówczesną większość rządową.
- Zapewnienie powiatom większego udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). Winno się to wiązać ze zwiększeniem w tym podatku udziału samorządu jako takiego. Należy bowiem pamiętać, że chęć prowadzenia działalności gospodarczej lub inwestycji w dużej mierze zależy od

lokalnych czynników ułatwiających funkcjonowanie przedsiębiorstw i ich pracowników, w tym poziomu usług publicznych. Powiaty są także odpowiedzialne za kształcenie zawodowe na poziomie szkół ponadpodstawowych i funkcjonowanie urzędów pracy, co jest ważne dla inwestorów.

- Zagwarantowanie, że opłaty za czynności urzędowe wykonywane przez powiaty będą stanowiły ich dochód, a wysokość opłat będzie realna i systemowo waloryzowana.
- Poszerzenie wachlarza dochodów własnych powiatów.

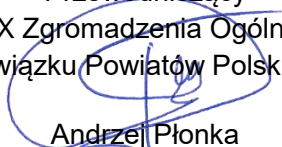
W zakresie transferów ogólnych (subwencji) niezbędne jest:

- Powrót do obowiązującej do roku 2015 zasady, że w powiatach część oświatowa subwencji ogólnej pokrywa wydatki bieżące w oświacie.
- Wprowadzenie części subwencji, której wysokość będzie uzależniona od uzyskanych przez budżet państwa wpływów z podatku od wartości dodanej (VAT)
- Poprawienie konstrukcji części subwencji mających na celu wyrównywanie poziomu dochodów poszczególnych jednostek (części wyrównawczej i części równoważącej), gdyż ich obecny kształt nie przystaje do wymogów współczesności i prowadzi do paradoksów – powiaty mające najwyższe dochody własne per capita po zastosowaniu algorytmu wyrównywania dochodów znajdują się na końcowych miejscach rankingu dochodów ogółem per capita.

W zakresie transferów celowych kluczową potrzebą jest dotowanie realizowanych przez powiaty zadań zleconych z zakresu administracji rządowej na poziomie pokrywającym faktycznie ponoszone koszty.

Elementem kompleksowej reformy systemu dochodów powiatów musi być również racjonalizacja systemu równoważenia dochodów – tak aby spełniał on elementarne wymogi sprawiedliwości. Niestety nie można tego powiedzieć o obecnych rozwiązaniach, które prowadzą do nadmiernego uszczuplenia zasobów finansowych powiatów mających wysoki poziom dochodów własnych.

Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich popiera postulaty dotyczące gruntownego przeglądu regulacji i uchwalenie nowej, przystającej do obecnej rzeczywistości i wyzwań, ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego gwarantującej samorządom możliwość długoterminowego planowania finansowego ich działań – uważając jednocześnie że przynajmniej część wskazanych rozwiązań może być wdrożona szybko, bez czekania na kompleksowe uregulowanie tematu.

Przewodniczący
XXX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka